

Mielenterveyden häiriöt lasten ja nuorten hyvinvoinnin haasteena

Lapsen oikeuksien ajankohtaispäivä 23.11.2023
Terhi Aalto-Setälä, ylilääkäri, THL Mielenterveystiimi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Mielenterveyden häiriöistä lapsilla ja nuorilla

Lapsilla yleisimmät häiriöt ovat ADHD ja käytöshäiriöt

Nuorilla yleisimmät häiriöt ovat ahdistuneisuushäiriöt ja masennus

Häiriöt ovat lapsuusiässä yleisempiä pojilla, nuoruudessa tytöillä

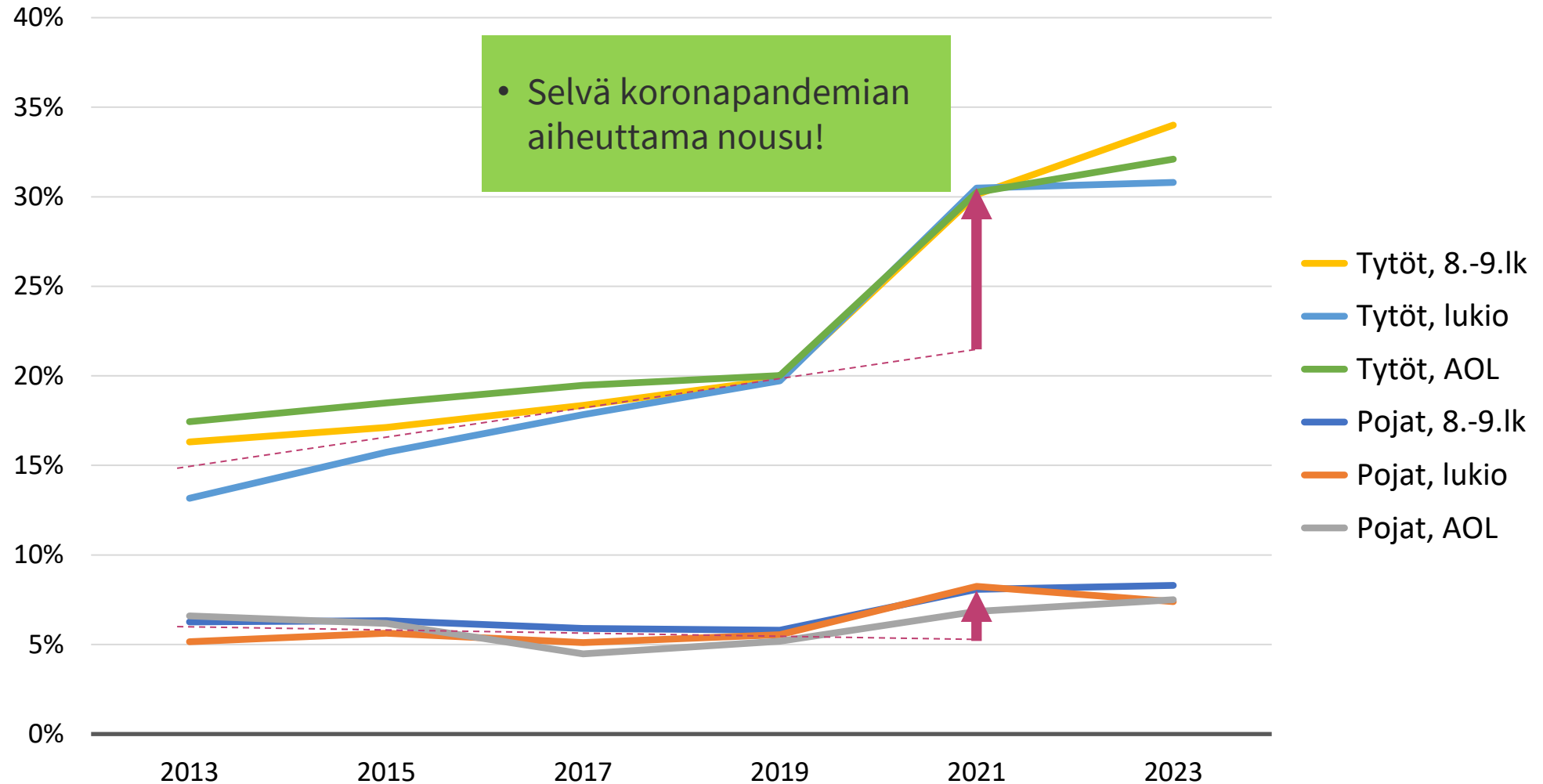
Lapsuuteen verrattuna häiriöt ovat noin 2x yleisempiä nuoruudessa

Noin joka viides nuori kärsii jostain mielenterveyden häiriöstä

Suurin osa aikuisiän häiriöistä alkaa ennen aikuisikää

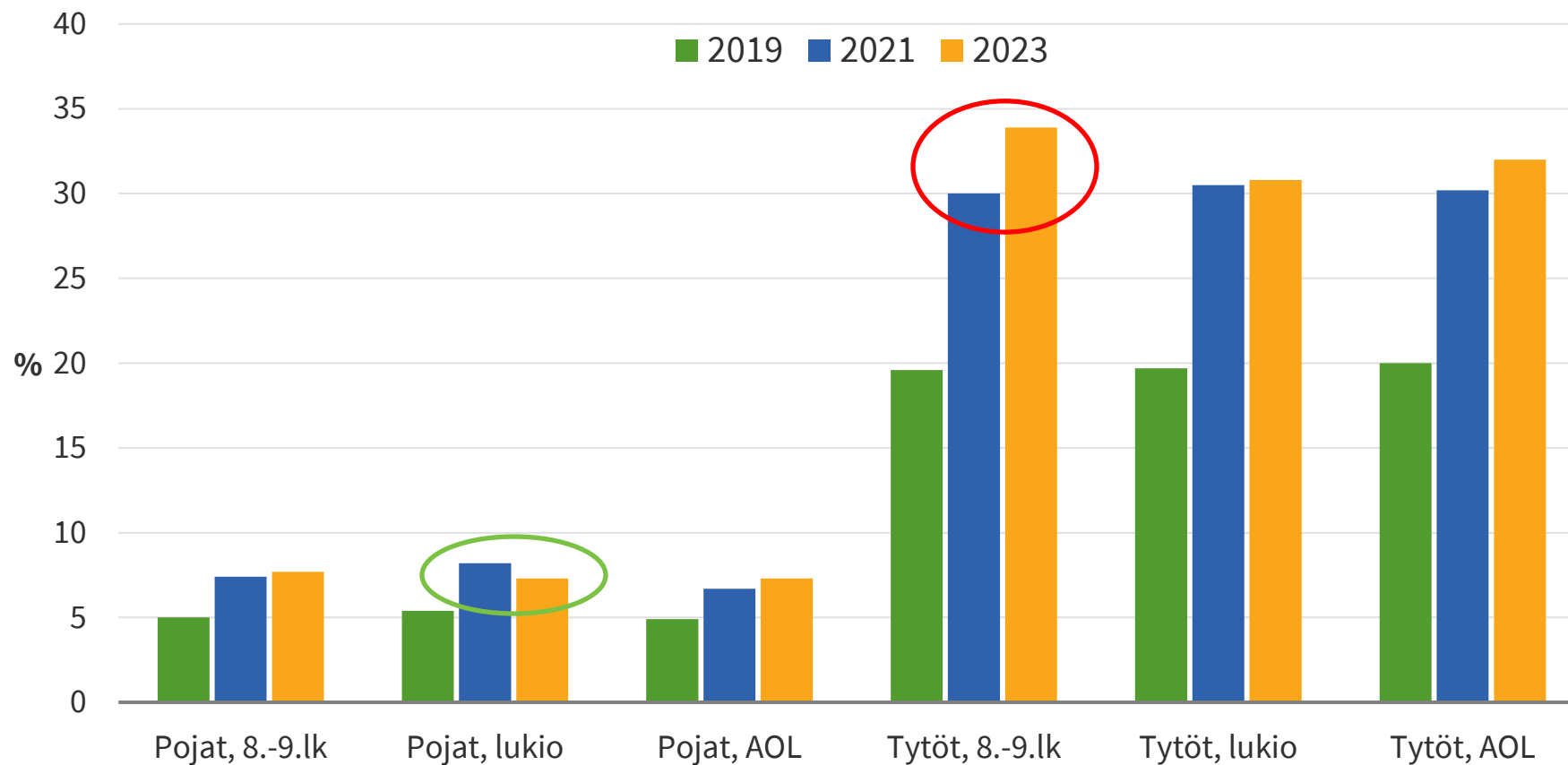
Mitä Kouluterveyskysely kertoo suomalaisten lasten ja nuorten mielenterveydestä?

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus sukupuolen ja kouluasteen mukaan, kehityskulku vuodesta 2013 vuoteen 2023

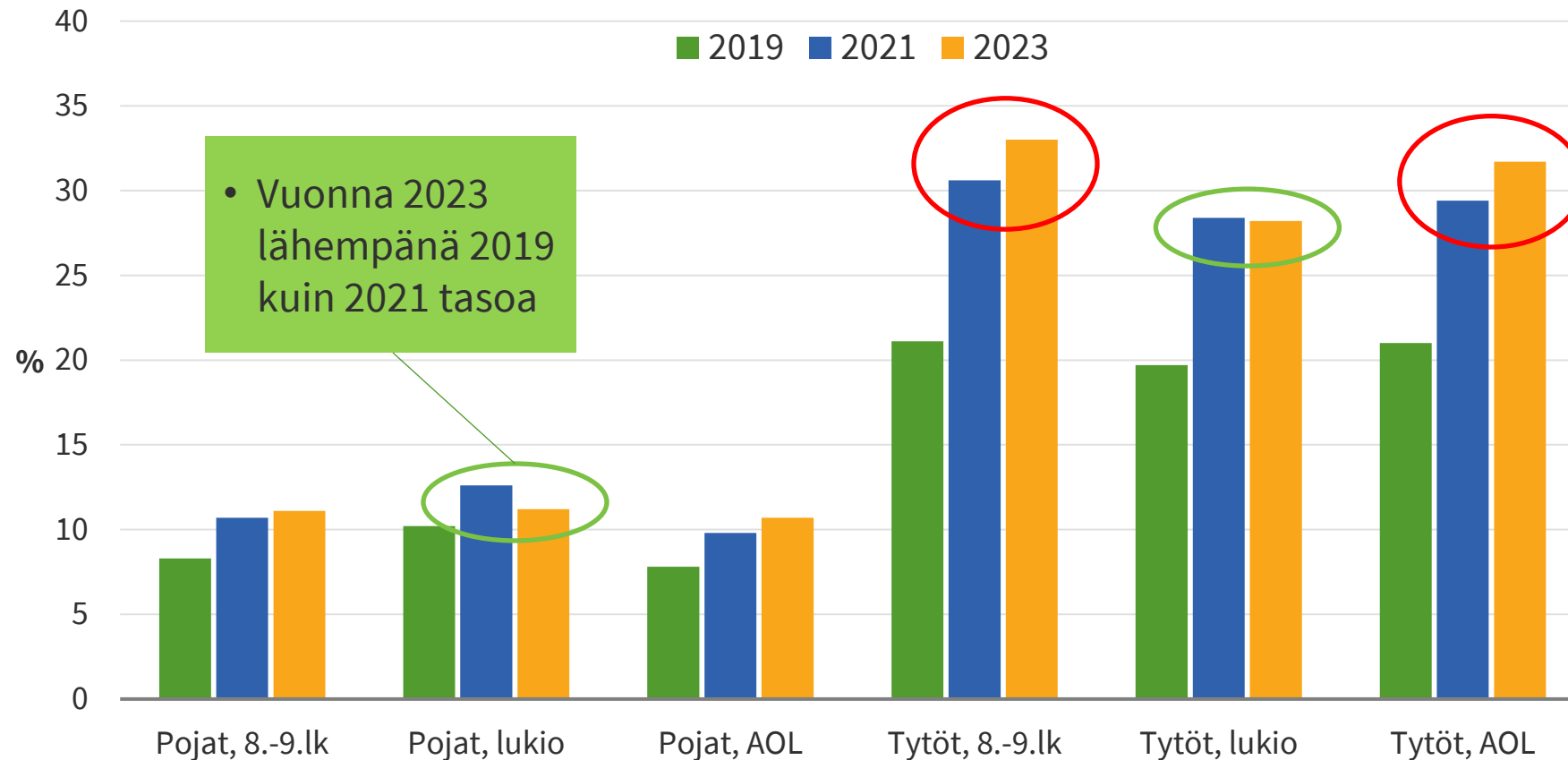
Lähde: Kouluterveyskysely 2013 - 2021

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus sukupuolen ja kouluasteen mukaan 2019–2023

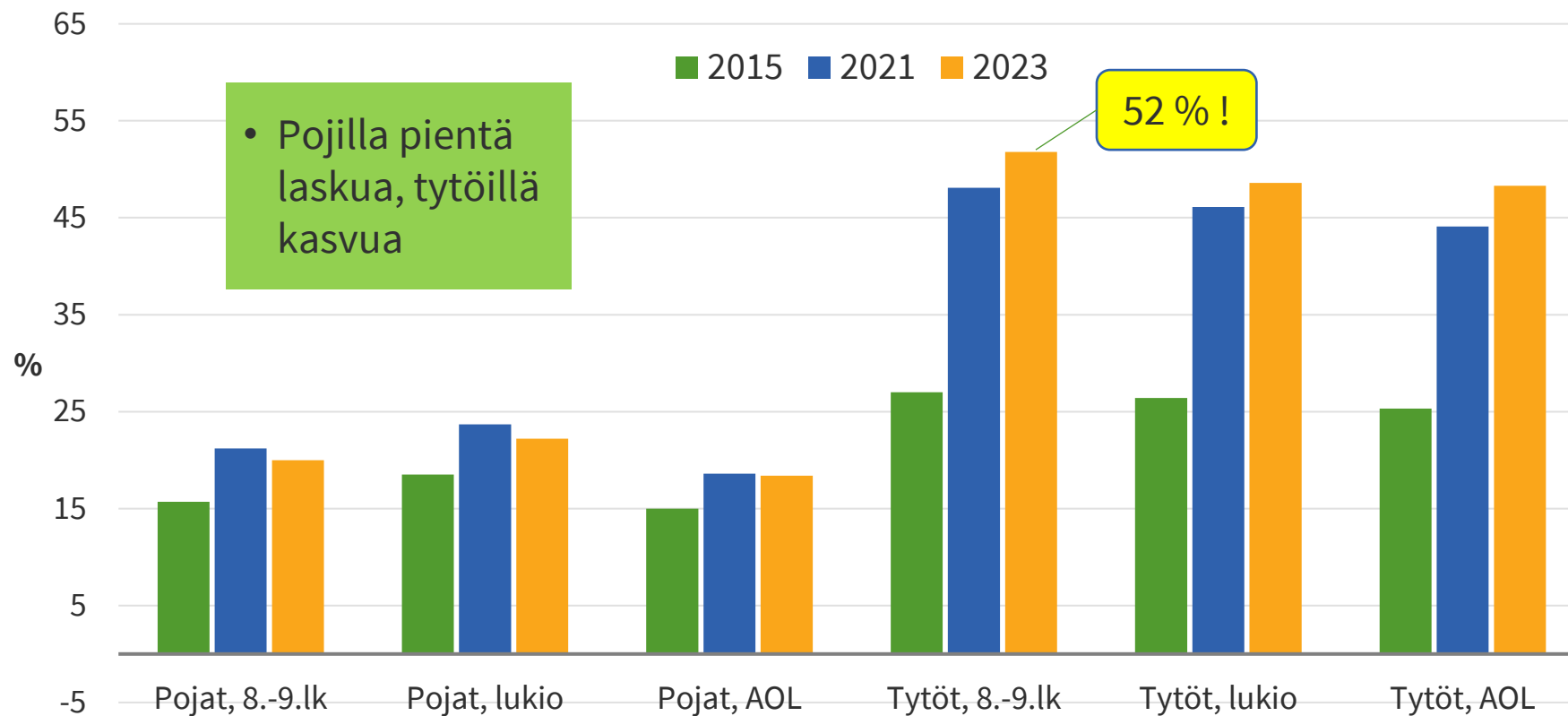
Lähde: Kouluterveyskysely 2019–2023

Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu sukupuolen ja kouluasteen mukaan 2019–2023

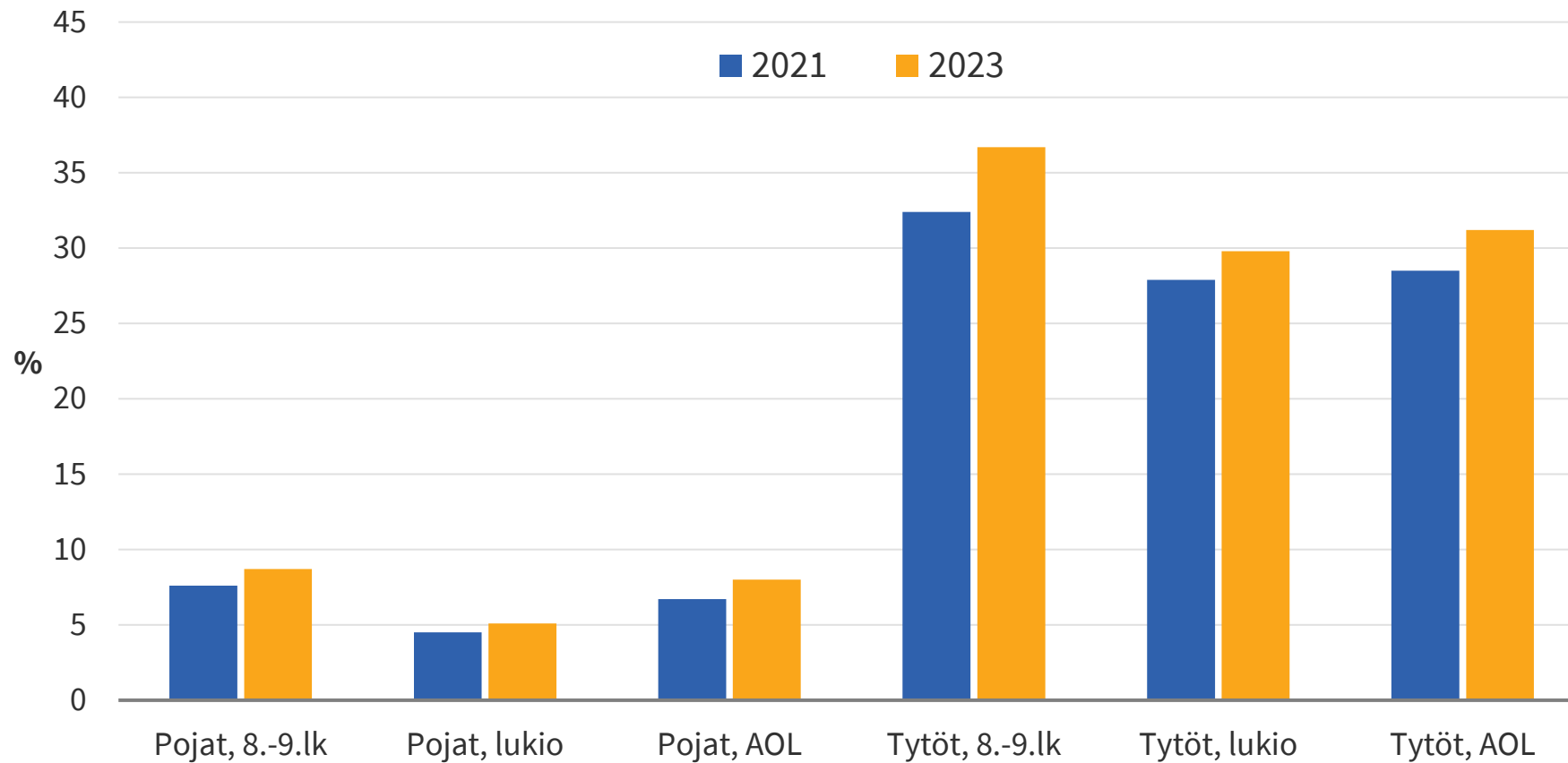
Lähde: Kouluterveyskysely 2019–2023

Sosiaalinen ahdistuneisuus sukupuolen ja kouluasteen mukaan 2015, 2021 ja 2023

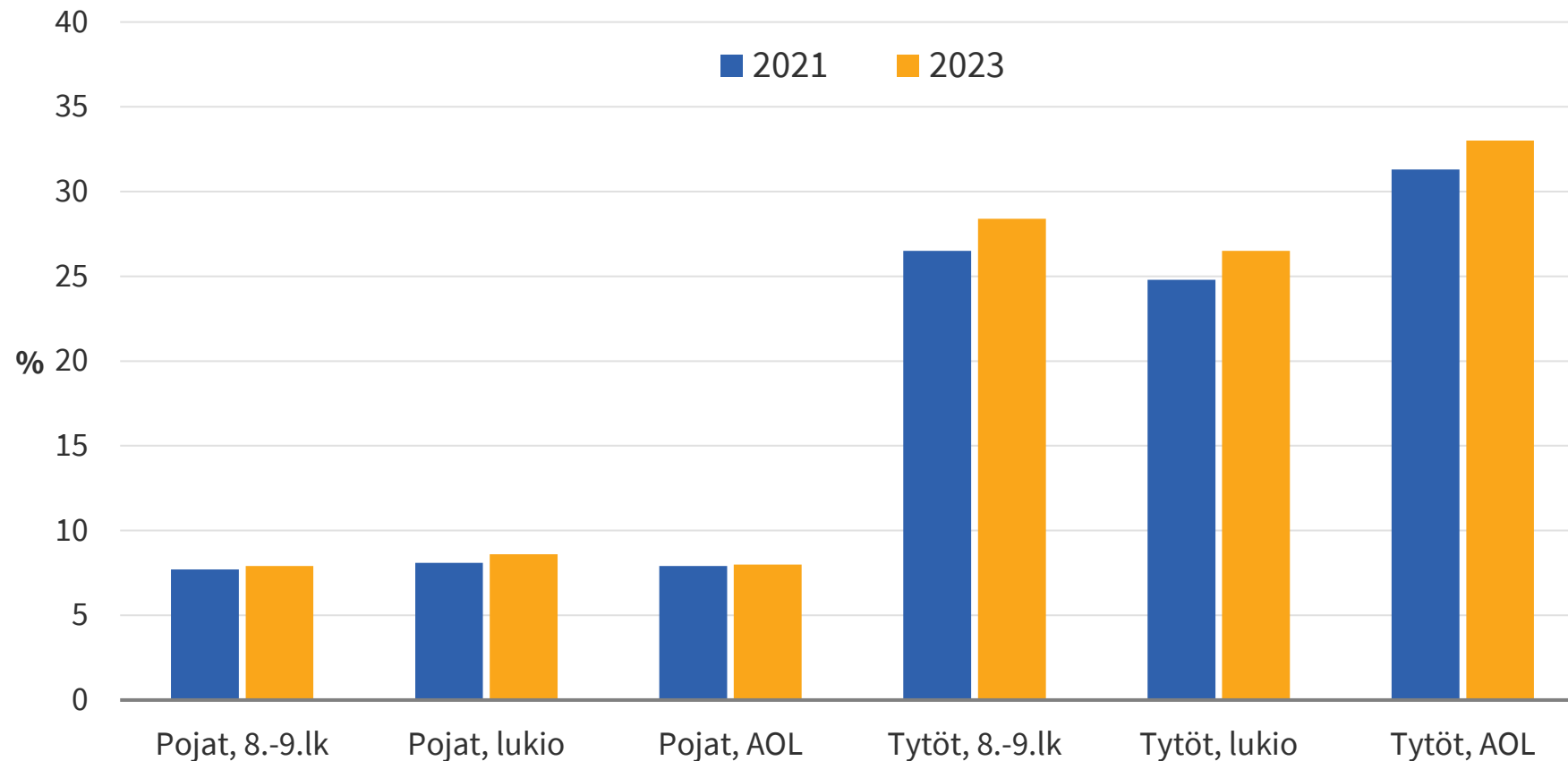
Lähde: Kouluterveyskysely 2015–2023

Riski syömishäiriölle sukupuolen ja kouluasteen mukaan 2021 ja 2023

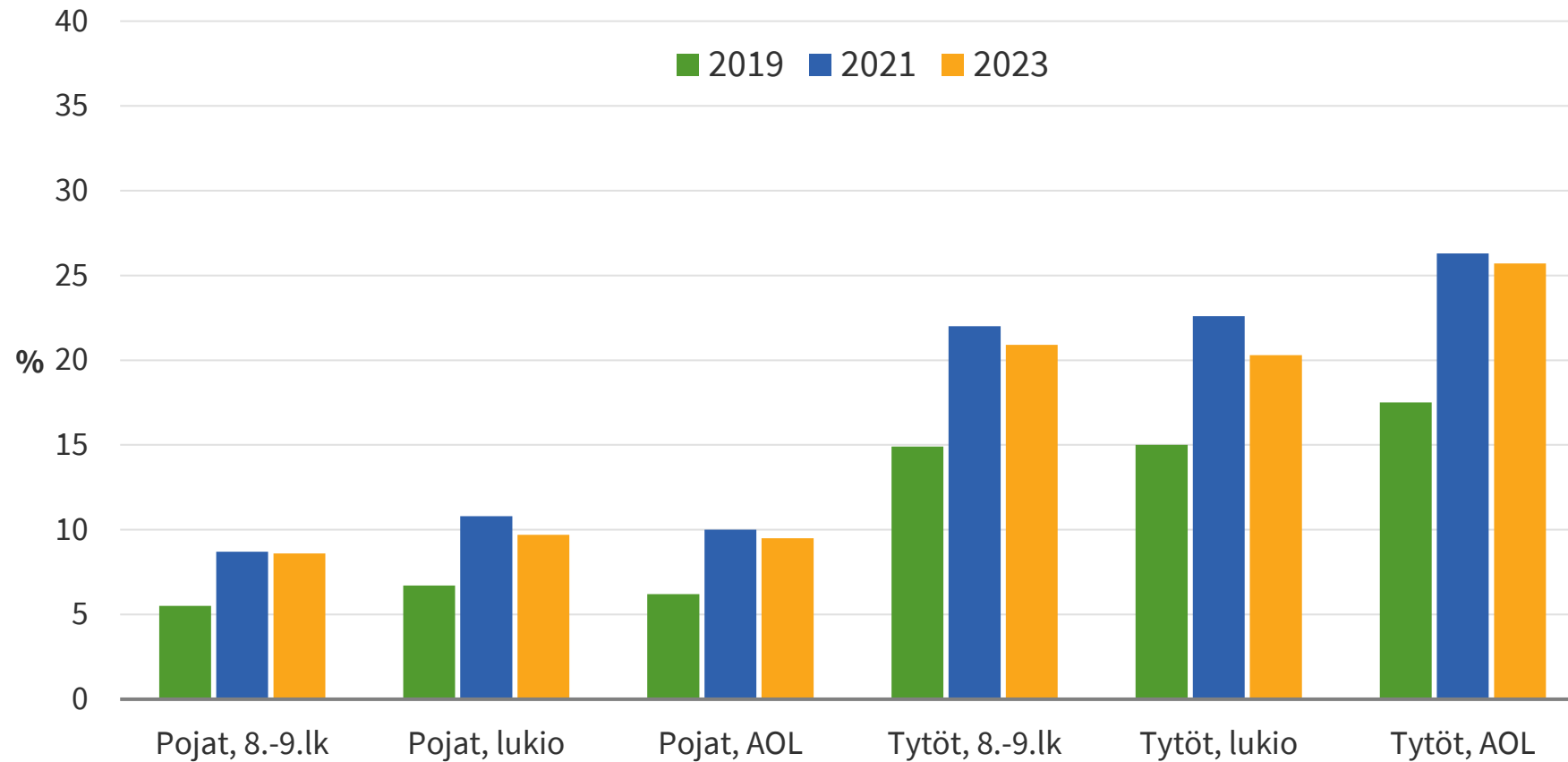
Lähde: Kouluterveyskysely 2021–2023

Itsemurha-ajatukset: vähintään viisi kertaa elinaikana, sukupuolen ja kouluasteen mukaan 2021 ja 2023

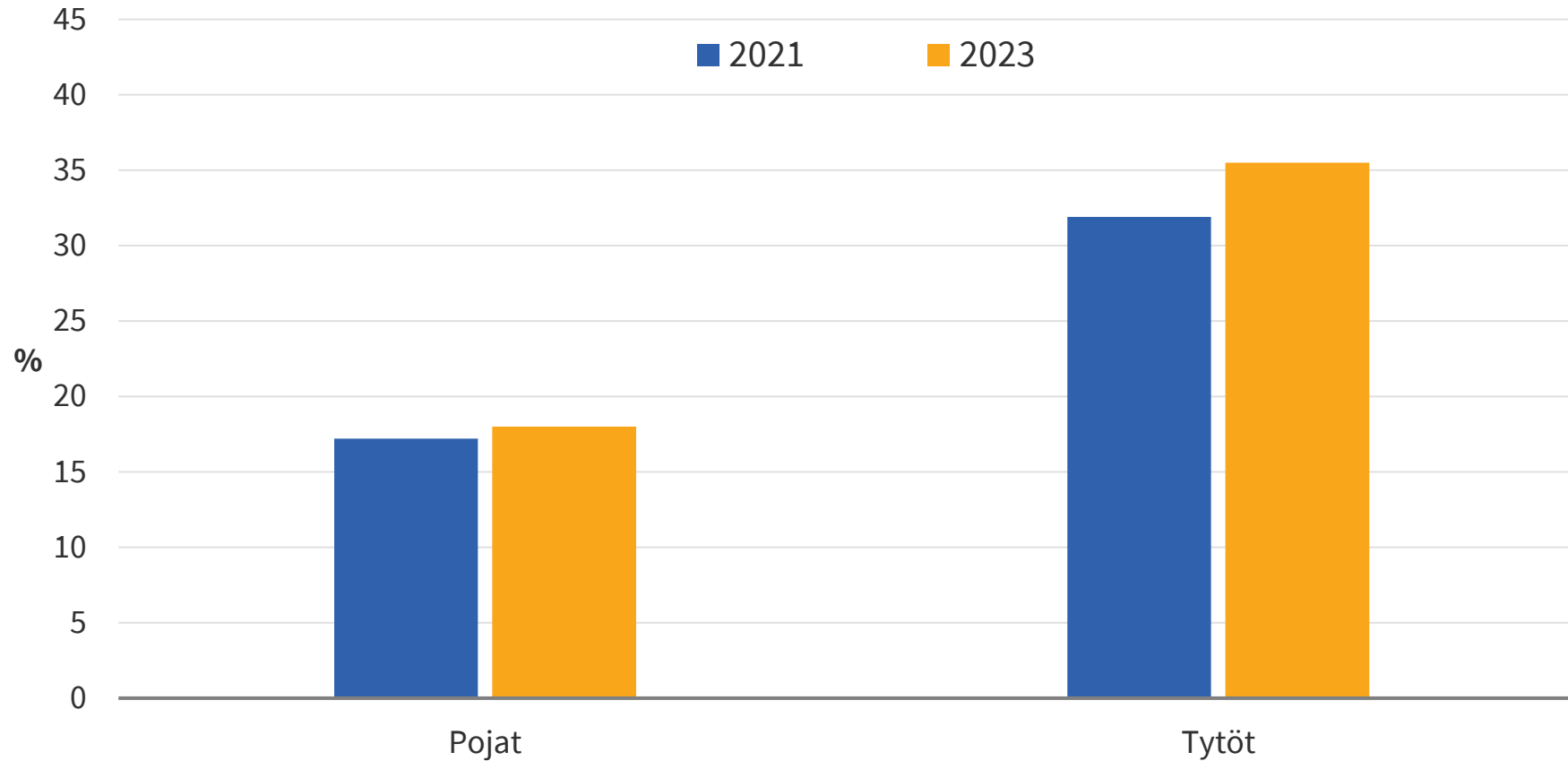
Lähde: Kouluterveyskysely 2021–2023

Tuntee itsensä yksinäiseksi melko usein tai jatkuvasti, sukupuolen ja kouluasteen mukaan 2019–2023

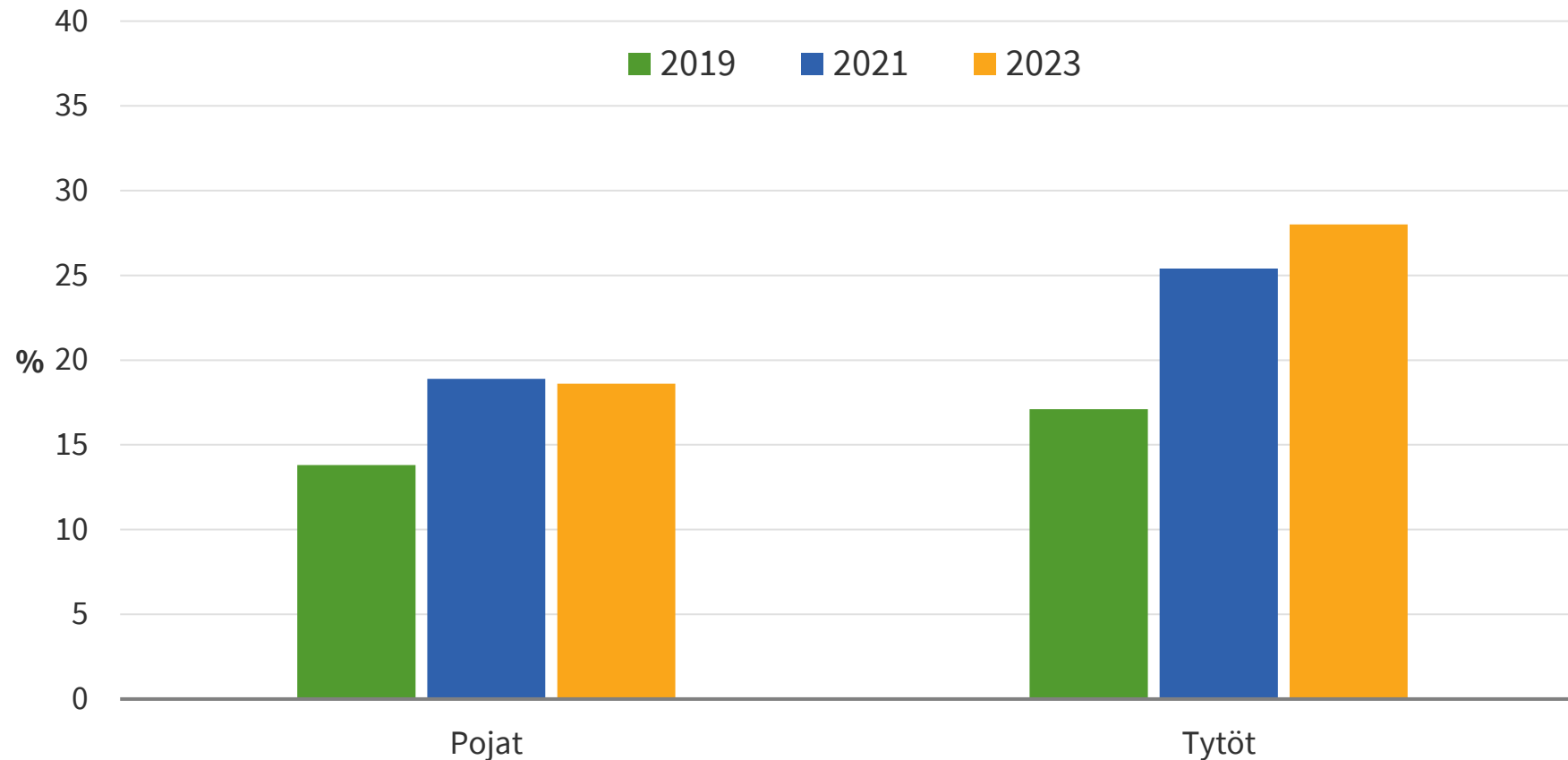
Lähde: Kouluterveyskysely 2019–2023

Vähintään lievää ahdistuneisuutta kolmen viime kuukauden aikana. 4. ja 5. luokan oppilaat 2021–2023

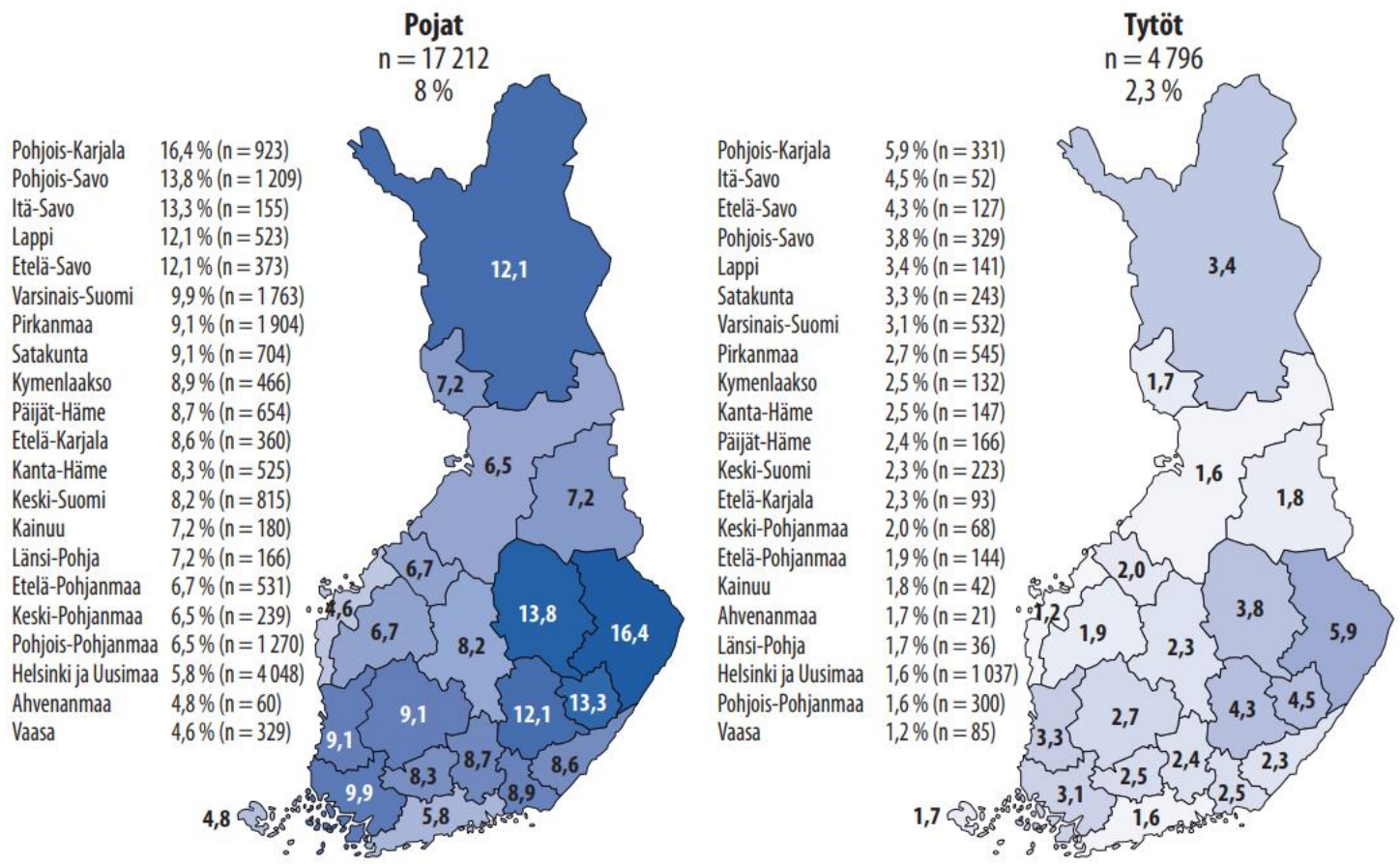
Lähde: Kouluterveyskysely 2021–2023

Mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana. 4. ja 5. luokan oppilaat 2017–2023

Lähde: Kouluterveyskysely 2017–2023

seita sektorinasiomeet. raja-arvojen. Tyttöjen lääkehoidon on tavallisinta

KUVA. Lasten (6–12-vuotiaat) ADHD-lääkehoidon yleisyys (%) sairaanhoitopiireittäin vuonna 2022. Tietolähde: Kelan Reseptitiedosto, vähintään yksi korvattu ADHD-lääkeosto (metyylifenidaatti, deksamfetamiini, lisdeksamfetamiini, atomoksetiini tai guanfasiini). Karttakuvissa saajien määrä on suhteutettu samanikäiseen väestöön (lukuarvo = suhteellinen prosenttiosuus). Koko väestö: yleisyys = 5,2 % (n = 22 008).

Mielenterveysoireilun pitkäaikaiset trendit

Erytyisesti tyttöjen masennus- ja ahdistusoireilu on yleistynyt

Syömishäiriöoireilu on yleistynyt

Käytös- ja päihdeoireilun esiintyvyys on pysynyt ennallaan tai jopa vähentynyt

Nuorten huumausainekuolemien lisääntyminen viittaa kuitenkin vakavien päihdeongelmien lisääntymiseen

Hoitoon hakeutuminen neuropsykiatristen oireiden vuoksi on yleistynyt voimakkaasti

ADHD-lääkityksen käyttö on voimakkaasti yleistynyt

Pandemian ote ei hellitä

Kevään 2023 Kouluterveyskyselyn mielenterveystulosten perusteella näyttää siltä, että pandemiasta ei olla toivuttu.

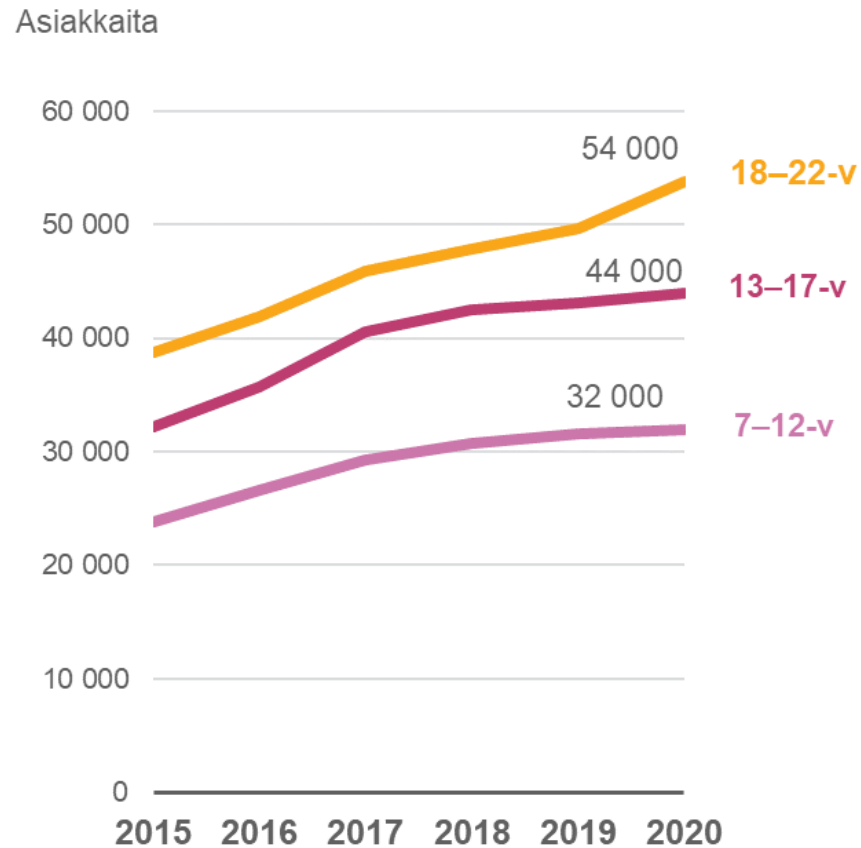
Erytisesti nuorten tyttöjen (8.-9-lk) tilanne huolestuttaa. Yksinäisyydessä positiivista kehitystä.

Lukio-opiskelijoilla (ja pojilla) pandemian jälkeinen kehitys on keskimääräistä parempi.

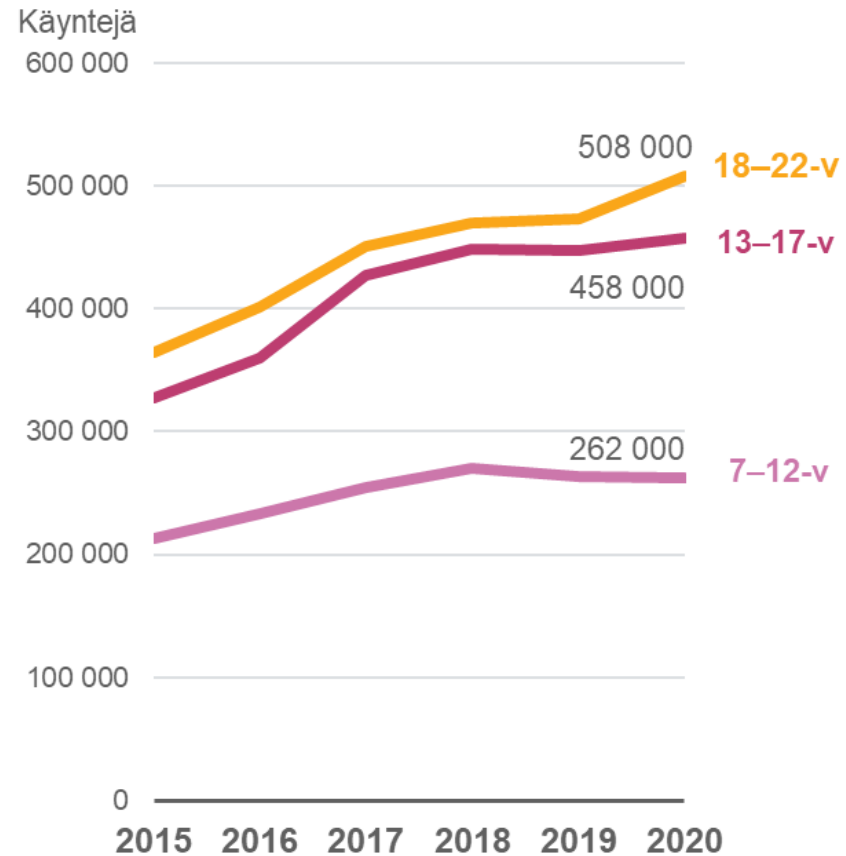
Miten oireilu näkyy palveluissa?

Mielenterveysperusteiset tutkimus- ja hoitokäynnit 2015–2020

Henkilöt

Käynnit

Lähde: THL, Tilastoraportti 21/2022

- Lapset ja nuoret ovat tarvinneet ja myös saaneet enemmän mielenterveyden tutkimus- ja hoitopalveluita kuin aiemmin. Silti palveluiden tarjonta ei kata tarvetta.
- Lapset ja nuoret ansaitsevat toimivat mielenterveyden lähipalvelut!

Järjestetään mielenterveyspalvelut lapsi- ja nuorilähtöisiksi

Perusterveydenhuoltoon työryhmät vastaamaan lievien ja keskivaikeiden häiriöiden hoidosta. Koulut osaksi mielenterveyden lähipalveluita.

Huomioidaan lasten ja nuorten kehitystarpeet kokonaisvaltaisesti palvelujen järjestämisessä (esim. oppimisympäristöt).

Vahvistetaan sijoitettujen lasten ja nuorten mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalveluja.

Digin kuormittavat lapset ja nuoret tarvitsevat kohtaavia palveluita

-Tervettä järkeä ja kriittisyyttä digitaalisuuden rooliin hoidossa!

Lopuksi

Mitä odotamme pieniltä pojilta?

Entä nuorilta tytöiltä?

Miten nuoret jaksavat aikuisina?

Mistä kaikesta tässä on kyse? Some? Koulun rooli? Kriisit?

Miten lapsi- ja nuorilähtöisyys näkyy yhteiskunnan eri tasoilla?

Otetaan lapset ja nuoret mukaan palveluidensa suunnitteluun ja toteutukseen!

Lasten ja nuorten hyvinvointiin vaikutetaan aikuisten päätöksillä kaikilla tasoilla -kodeissa, kouluissa, hallinnossa, poliittisessa päätöksenteossa.

Kiitos!

